

POSUDEK DIPLOMNÍ PRÁCE

Jan ČUŘÍN, Československý abstinentský svaz v letech 1908-1915. Diplomní práce. Praha, PedFUK, 2008. Stran 127 včetně obrazových příloh.

Práce Jana Čuřína zpracovává zajímavé téma, které by mohlo leckterého autora svádět buď k nadměrně apologetickému nebo naopak k až kriticko-ironickému přístupu. Je potěšitelné, že diplomant tomuto nebezpečí odolal a přistoupil ke zpracování zcela věcně, vybaven navíc neobvyklou měrou trpělivosti potřebné ke zpracování dosud neuspořádaných archivních fondů. Heuristickou část práce je třeba ocenit - navíc zčásti přesáhla vymezený chronologický rozsah, např. v partii o časopisech nebo o dalších osudech abstinentského hnutí, směrem k r. 1950. S ohledem na tuto skutečnost je upravena i obrazová příloha, v níž jsou materiály z počátku pounorového období dosti výrazně zastoupeny. Kromě využitých zdrojů by snad bylo možné uvažovat o tištěných memoárech (např. v případě Alexandra Sommra-Bařka).

Pro autora se staly hlavním pramenem roztržiténě uložené materiály spolkového archivu, k dobové časopisecké i knižní publikaci je přihlédnuto méně. Z hlediska záměru práce, kterým byl popis počáteční fáze existence organizace, se jedná o logický postup. Organizační aspekty tak do jisté míry zatlačily do pozadí pokus o rozbor ideologie a argumentace hnutí resp. jednotlivých jeho představitelů, ačkoli by autor také o těchto problémech dokázal asi říci poměrně dost - snad se k tomuto dílčímu tématu ještě vrátí.

Celkem přísně chronologické členění práce do jisté míry narušuje vložení kapitoly o Lidovém abstinentském sdružení, kde text časově předbíhá hlavní výkladovou linii. Výklad má spád, byť občas trpí formulačními problémy (použití spojky „neboť“ na místo vhodnější spojky „protože“) nebo je občas poškozen vypadnutím slova (s. 68 nahoře).

Pokud bych měl upozornit na určité výkladové problémy nebo rezervy, omezím se jen na hlavní připomínky nebo návrhy. V Ottově slovníku naučném sice není heslo o abstinentském hnutí, leccos zde však najdeme pod hesly „alkoholismus“ a „střídmosti spolky“. Zde jsou také aspoň v náznaku zmíněna fakta o protialkoholním spolčování a publicistice v době před počátkem 20. století. T. G. Masaryka jistě nemůžeme považovat za autora či redaktora Masarykova slovníku naučného (s. 9-10) jen proto, že v názvu encyklopedie bylo presidentova jména použito. O roli Masaryka v abstinentském hnutí by se také jistě dalo najít větší množství dokladů, ale bylo by to v rámci tématu práce

nadbytečné. Texty účetních pramenů by snad lépe vyhovovaly v příloze, zatímco v textu by stačilo je zhodnotit.

Poněkud chybí výklad o kontextu vývoje hnutí s jinými rakouskými zeměmi (např. při líčení brněnského kongresu) nebo se zbytkem Evropy. Zajímavý by byl také exkurs věnující se srovnání s německým abstinentním hnutím v Čechách, které se evidentně rozvíjelo samostatně. Zhodnocení by si zasloužily i reakce té části české společnosti resp. inteligence, která hnutí nebyla nakloněna, i způsoby komentování jeho snah. Autor výběrově cituje některé náhledy, ale je to jistě jen zlomek toho, co by bylo možno najít např. v humoristickém tisku. Také by snad bylo možné přihlédnout k jinému typu pramenů a aktivit – jistě by se odkazy našly u Jaroslava Haška, Josefa Váchala a mnoha dalších autorů.

Pokud mne něco na práci obzvláště mrzí, pak je to ledabylý přístup ke korektuře a desítky chyb při psaní „i“ a „y“, ač jsem si vědom, že tento jev se stává v tištěných projevech vysokoškolských absolventů běžnou normou. Přesto bylo možno a třeba dát práci zkorigovat. Pomíjím přitom problém drobných překlepů (jméno obce Náhlo na s. 78 a 79 má znít nepochybně Náklo). Místy by práci prospělo soustavnější dělení rozsáhlých odstavců na kratší úseky.

V závěru přesto vyslovuji názor, že pozitiva práce převažují nad negativními aspekty. Oceňuji autorovo vyvážené hodnocení přínosu a míry úspěšnosti spolku v závěru práce a doporučuji, aby se pokusil práci nebo její část dovést do publikovatelné podoby. Vzhledem k výše uvedeným nedostatkům se přikláním k známce „velmi dobře“, ale ponechávám definitivní rozhodnutí na průběhu obhajoby.

V Praze 6. května 2008

dr. Bohdan Zilýnský